

Postup státu při odstraňování následků solárního boomu, zejména v oblasti neoprávněné podpory

26. 2. 2025

Jakub Med

ředitel

Sekce správních řízení

OKOLNOSTI VZNIKU SOUČASNÉ SITUACE

Rok 2013

- na ERÚ probíhá interní kontrola zákonnosti udělených licencí pro výrobu elektřiny v roce 2010 s instalovaným výkonem nad 1 MW (x obnova řízení?)
- cca 90 případů je předáno nejvyššímu státnímu zastupitelství včetně důvodů nezákonnosti licence → žaloby na zrušení rozhodnutí o udělení licence + množství trestních vyšetřování a následných trestných řízení
- do dnešního dne nejsou ukončena některá trestní řízení související s realizací FVE výroben v roce 2010 a přichází nové podněty na provedení obnovy řízení o žádosti o udělení licence, pokud bylo licence dosaženo trestným činem

ŽALOBY K OCHRANĚ VEŘEJNÉHO ZÁJMU

Na základě podnětů ERÚ podal nejvyšší státní zástupce podle § 66 zákona č. 150/2022 Sb. celkem ve 20 (+2) případech žalobu na zrušení rozhodnutí ERÚ o udělení licence.

Bilance:

- // v 11 případech licence zrušena, v 11 případech žaloba zamítnuta
- // poslední řízení probíhalo ještě v roce 2024 (KS v Brně sp. zn. 62 A 84/2013)
- // problematické aspekty soudních řízení – ERÚ dal podnět k podání žalob proti sobě samému a do roku 2017 v soudních řízeních nehájil zákonnost svých rozhodnutí

Navazující:

- // do dnešního dne množství odsuzujících rozsudků v trestních věcech vedoucích k obnově řízení o udělení licence – **celkový předpokládaný počet postižených výrobců lze předpokládat mezi 25-30 výrobci**

DALŠÍ VÝVOJ S DOPADEM DO NEOPRÁVNĚNÉ PODPORY

- cca od roku 2014 v rámci pracovních jednání mezi zainteresovanými subjekty (MPO, OTE, UZSM a další) řešena otázka vymáhání neoprávněné podpory, převážně z hlediska toho, kdo by měl neoprávněnou podporu vymáhat → do doby podání prvních návrhů ohledně vymáhání vyplacené podpory nebyla otázka vyřešena a jednání nedospěla k jednoznačnému výsledku
- problematičnost z hlediska postavení ERÚ (nezávislý orgán rozhodování sporů)
Ize ilustrovat na dopadu do problematiky promlčení nároku vůči výrobci

PRVNÍ KOLO BOJE O PODPORU

- ! před samotným řešením otázky vymáhání neoprávněné podpory, k níž přistoupil stát liknavě, byly rozhodovány spory o podporu, v nichž se výrobci FVE, jimž byla zrušena rozhodnutím soudu licence na výrobu elektřiny, domáhali **dalšího poskytování podpory v původní výši**
- ! základem sporné otázky vymezení podmínek vzniku nároku na podporu v cenových rozhodnutích ERÚ, včetně podmínky udělení licence
- ! řešena otázka účinků zrušení rozhodnutí o udělení licence soudem **ex tunc vs. ex nunc** (problematika judikatury ohledně presumpce správnosti správních rozhodnutí)
- ! NSS č. j. 1 As 79/2008-128 (*Právní řád je založen na zásadě presumpce správnosti aktů vydaných orgány veřejné správy ... Po celou dobu své existence až do svého eventuálního zrušení vyvolává správní akt právní následky,...* Zrušení správního aktu má účinky toliko *ex nunc*, které působí výlučně do budoucna. Odrazem této zásady z pohledu vztahu jedinec – správní orgán je zásada ochrany dobré víry a ochrany nabytých práv.) - právě dobrá víra je zde hodnotou, která je předmětem ochrany, tak tomu ale stěžít může být v případě, kdy dobrou vírou v zákonnost správního aktu účastník řízení nedisponuje. → **soudy akceptováno, např. MS v Praze č. j. 29 Co 305/2020-378**

DO ŘEŠENÍ SE ZAPOJUJE I ÚSTAVNÍ SOUD (2018)

Nález ÚS sp. zn. I. ÚS 946/16 ve věci FVE Mozolov

Rozlišeny tři skupiny případů podle dopadů (důvěra v akty veřejné moci)

- a) nezákonnost aktu veřejné moci způsobená čistě pochybením na straně veřejné moci
- b) nezákonnost způsobená pochybením na obou stranách vertikálního vztahu veřejná moc – jednotlivec
- c) nezákonnost způsobená především či výlučně ze strany oprávněného ze správního rozhodnutí

VARIANTA B)

Půjde o pochybení orgánů veřejné moci, o nichž osoba, jíž svědčí žalobou napadené rozhodnutí, musela vědět. Do této skupiny patří zejména rozhodnutí vydaná na základě nesprávných či zjevně neúplných, zejména skutkových zjištění a předpokladů, na což jednotlivec přes svou vědomost před vydáním rozhodnutí či po něm neupozornil. Za takové situace nemůže být dána dobrá víra ve správnost takového rozhodnutí, což však nevylučuje důvěru v jeho zákonnost a neměnnost (zejména s ohledem na plynutí času a rozvoj navazujících právních vztahů). Pokud správní soud přistoupí ke zrušení napadeného rozhodnutí za takové situace, je nezbytné, aby negativní dopady na oprávněnou osobu z tohoto rozhodnutí byly pokud možno zmírněny.

- Výrazný prostor pro správní uvážení
- Objevuje se typicky i v řízeních navazujících na trestní řízení, např. při určování účinků rozhodnutí v obnově řízení na původní rozhodnutí o udělení licence (srov. § 99 správního řádu)

ALTERNATIVNÍ POSTUPY VYMÁHÁNÍ PODPORY

V trestním řízení

- // pomalý vývoj, dlouhodobě nejasnění řešení otázky, nedostatečné odůvodnění, rozdíly v přístupu soudních senátů
- // problematická otázka – odvozování náhrady škody od rozdílu podpory pro zdroje uvedené do provozu v roce 2010 a 2011 (např. rozsudek KS v Brně č. j. 46 T 1/2017-4458)

§ 51 zákona o podporovaných zdrojích

- // od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2021 mohl ERÚ rozhodnout z moci úřední o neoprávněném čerpání podpory, došlo-li k němu v souvislosti se spácháním přestupku podle tohoto zákona
- // v následujícím období přechází pravomoc na SEI, odstraňuje se vazba na spáchání přestupku → představa vyřešení problému vymáhání podpory

SOUKROMOPRÁVNÍ VYMÁHÁNÍ PODPORY U ERÚ

1) Kdo vymáhá

- ▮ absence povinně vykupujících, nároky vznáší OTE, a.s., případně MPO (jedná ÚZSM)

2) Co vymáhá?

- ▮ dochází postupně k ustálení praxe, že OTE, a.s., úspěšně vymáhá podporu, kterou vyplatilo, oproti tomu neúspěšně podporu, kterou nevyplácí (výkupní ceny)
- ▮ MPO nárokuje vrácení podpory formou výkupních cen

3) Jakou částku lze vymáhat?

- ▮ souvisí s problematikou financování podpory ve smyslu § 28 zákona o podporovaných zdrojích (ze státního rozpočtu vs. výběr příspěvku na podporu v ceně související služby od zákazníků)

REALITA VYMÁHÁNÍ

- // z hmotněprávního hlediska využití právní kvalifikace nároku jakožto vydání bezdůvodného obohacení a náhrady škody
- // nízká míra schopnosti navrhovatelů plnit procesněprávní povinnosti (břemeno tvrzení, břemeno důkazní)
- // změna kompetenčního ustanovení § 52 zákona o podporovaných zdrojích (předmětem je je splnění povinnosti úhrady podpory)